

Секція :Економіка, організація і управління підприємством

УДК 658.15-021.387

ТКАЛЕНКО ЯНА МИКОЛАЇВНА

магістр

Черкаського навчально-наукового інституту ДВНЗ «УБС»

Науковий керівник: **КРИНИЦЯ СЕРГІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ**

кандидат економічних наук, доцент

Черкаського навчально-наукового інституту ДВНЗ «УБС»

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ТА ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА НЕЇ

Актуальність. В сучасних умовах розвитку ринкового середовища фінансова стійкість набуває все більш важливого значення. Позитивні значення показників фінансової стійкості є підґрунтям для нормального функціонування підприємств і поступового зростання їх економічного потенціалу. Управління фінансовою стійкістю є одним із основних елементів фінансового менеджменту на підприємстві, необхідною передумовою стабільного розвитку підприємства. В процесі управління фінансовою стійкістю підприємства виникає потреба у виявленні факторів, що на неї впливають є важливим завданням вітчизняних підприємств.

Проблеми фінансової стійкості на підприємстві вивчали відомі вітчизняні та закордонні вчені. Основоположником перших досліджень і визначення поняття фінансової стійкості був І. А. Бланк. Значний вклад в досліджування фінансової стійкості внесли: М. Д. Білик, Е. Хелферт, К. Хеддервік, М. С. Абрютіна, В. М. Родіонова, А. Д. Шеремет, Г. В. Савицька, Т. А. Донченко, Л. А. Костирко, В. О. Зінченко, І. І. Приймак, М. С. Кравченко та ін.

Метою статті є дослідження існуючих підходів до визначення поняття «фінансова стійкість» та аналіз сукупності факторів впливу на фінансову стійкість підприємства.

Результати. Існує неоднозначність трактувань при визначенні поняття «фінансова стійкість». Одні вчені характеризують фінансову стійкість як довготривалу платоспроможність. Інші – як раціональну структуру та склад оборотних активів, їх використання. Треті вважають, що вона відображає стабільність діяльності підприємства в довгостроковій перспективі та визначається співвідношенням власних і

позикових ресурсів і їх ефективним використанням. Дослідивши публікації з даного питання, було виокремлено декілька визначень цього поняття (таблиця 1).

Таблиця 1. Визначення поняття «фінансова стійкість підприємства» науковцями

№	Автори	Визначення
1	Н. А. Мамонтова [1]	«Економічний стан підприємства, за якого забезпечується стабільна фінансова діяльність, постійне перевищення доходів над витратами, вільний обіг грошових коштів, ефективне управління фінансовими ресурсами, безперервний процес виробництва і реалізації продукції, розширення та оновлення виробництва»
2	В. М. Родіонова, М. О. Федотова [2]	«Це такий стан фінансових ресурсів підприємства, їх розподілу та використання, який забезпечує розвиток підприємства на основі зростання прибутку при збереженні платоспроможності і кредитоспроможності в умовах допустимого ризику»
3	І.А. Бланк [3]	Фінансова стійкість - характеристика стабільного фінансового стану підприємства, що забезпечується високою часткою власного капіталу в загальній сумі використовуваних фінансових ресурсів.
4	М. Я. Коробов [4]	«Якщо параметри діяльності підприємства відповідають критеріям позитивної характеристики фінансового стану, говорять про фінансову стійкість підприємства. Фінансова стійкість формується під впливом рентабельності діяльності. Якщо підприємство збиткове, малорентабельне. Якщо величина прибутку падає, говорити про задовільний фінансовий стан, фінансову стійкість не доводиться»
5	О. С. Стоянова [5]	«Фінансова стійкість передбачає збіг чотирьох сприятливих характеристик: платоспроможності; ліквідності балансу; кредитоспроможності; високої рентабельності»
6	Г. В. Савицька [6]	«Здатність суб'єкта господарювання функціонувати та розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів та пасивів в мінливому внутрішньому середовищі, яка гарантує його постійну платоспроможність та інвестиційну привабливість в межах допустимого рівня ризику»
7	Л.А.Лахтіонова [7]	«Фінансова стійкість – це такий стан фінансових ресурсів, при якому підприємство, вільно маневруючи грошовими коштами, здатне шляхом ефективного їх використання забезпечити безперервний процес виробничо-торговельної діяльності, а також затрати на його розширення і оновлення.»

Найбільш повно, на наш погляд, розкриває проблему фінансової стійкості підприємства Г. В. Савицька. Дослідивши дану категорію, можна зробити висновок, що фінансова стійкість відображає такий стан його фінансових ресурсів і такий ступінь їхнього використання, при якому підприємство має можливість вільно маневрувати

грошовими коштами, здатне забезпечити безперервний процес виробництва та реалізації продукції, а також покриття витрат на його розширення та оновлення.

Також в економічній літературі не виокремлено загальної класифікації факторів, які впливають на фінансову стійкість підприємства, і різні автори використовують різні підходи до їх класифікації. Наприклад, М.Д. Білик та О.В. Павловська [8,9] запропонували наступний розподіл факторів (таблиця 2).

Таблиця 2. Класифікація факторів впливу на фінансову стійкість підприємства

Ознака	Класифікація
За місцем виникнення	Зовнішні
	Внутрішні
За важливістю результату	Основні
	Другорядні
За структурою	Прості
	Складні
За масштабами впливу	Одноосібні
	Багатоосібні
За можливістю прогнозування	Прогнозовані
	Умовно прогнозовані
За ступенем впливу на діяльність підприємства	Негативні
	Нульові
	Позитивні
	Динамічні
За ймовірністю реалізації	Високі
	Середні
	Малі
За часом	Короткострокові
	Періодичні
	Постійні

Запропонована класифікація може бути використана не лише в аналізі фінансової стійкості підприємства, але й в прогнозуванні та визначенні стратегії наступного розвитку діяльності господарюючого суб`єкта.

Фінансова стійкість підприємства може бути визначена такими показниками як:

- коефіцієнт автономії;
- коефіцієнт фінансової залежності ;
- коефіцієнт концентрації залученого капіталу ;
- коефіцієнт заборгованості ;
- коефіцієнт фінансового левериджу;
- коефіцієнт маневреності власних коштів;

- коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів;
- коефіцієнт фінансової стійкості;
- коефіцієнт фінансового ризику;
- коефіцієнт забезпеченості оборотних активів

В свою чергу В.І.Оспіщев [10] зосереджують свою увагу на виокремленні внутрішніх та зовнішніх факторів, які впливають на фінансову стійкість підприємства.

Рисунок 1. Класифікація факторів, що впливають на фінансову стійкість підприємства.

Слід зазначити, що внутрішні та зовнішні фактори взаємопов'язані, але їх вплив на фінансову стійкість підприємства може різноспрямованою, тобто одні – позитивно, інші – негативно. Тому позитивний вплив певного фактора може бути зниженим або повністю ліквідований негативним впливом іншого, більш вагомого фактора.

Висновки. Фінансова стійкість підприємства – здатність суб'єкта господарювання функціонувати та розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів та пасивів в мінливому внутрішньому середовищі, яка гарантує його постійну платоспроможність та інвестиційну привабливість в межах допустимого рівня ризику. Отже, можна сказати,

що процес забезпечення фінансової стійкості має бути націлений на мінімізацію негативного впливу зовнішніх та внутрішніх факторів на діяльність підприємства; створення передумов ефективної реалізації запланованих дій. Рівень їх комплексного впливу на фінансову стійкість підприємства залежить від стадій життєвого циклу підприємства, обраної стратегії діяльності та управління, галузі господарювання підприємства, а також від загального рівня економічного розвитку країни, обраної внутрішньої та зовнішньої політики та інших соціально-політичних та економічних факторів.

Для досягнення необхідного рівня фінансової стійкості потрібно здійснювати ефективне управління нею.

Література:

1. Мамонтова Н. А. Фінансова стійкість акціонерних підприємств і методи її забезпечення (на прикладі підприємств харчової промисловості): Автореф. дис. к.е.н./ Інститут економічного прогнозування НАН України – К.: Науковий світ, 2001. – 17 с.
2. Родионова В. М. Финансовая устойчивость предприятия в условиях инфляции / В. М. Родионова, М. А. Федотова. – М. : Перспектива, 2009. – 98 с.
3. Бланк, И. А. Управление формированием капитала [Текст] / учебный курс / И. А. Бланк. – К.: Ника-Центр, 2002. – 512 с. – ISBN 966-521-0262
4. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: Навч. посіб. – К.: Знання, 2000. – 378 с.
5. Стоянова О. С. Финансы и кредит : учебный курс / О. С. Стоянова. – К. : Эльга-Н ; Ника-Центр, 2008. – 448 с
6. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навчальний посібник / Г. В. Савицька. – 3-є вид., перероб. та доп. – К.: Знання, 2007. – 668 с.
7. Лахтіонова Л. А. Аналіз фінансової стійкості суб'єктів підприємницької діяльності : монографія / Л. А. Лахтіонова. – К. : КНЕУ, 2011. – 880 с.
8. Білик М.Д. Фінансовий аналіз : навч. посібн. / М.Д. Білик, О.В. Павловська, Н.М. Притуляк, Н.Ю. Невмежицька. – К. : Вид-во КНЕУ, 2005. – 592 с.
9. Павловська О.В. Фінансовий аналіз: Навч.-метод. посіб. для самоств. вивч. дисц./ О.В. Павловська, Н.М. Притуляк, Н.Ю. Невмежицька. – К.: КНЕУ, 2002. – 388 с
10. Оспіщев В.І. Класифікація чинників впливу на фінансову стійкість підприємств / В.І. Оспіщев, І.В. Нагорна // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі і послуг : зб. наук. праць. / редкол.: О.І. Черевко (відпов. ред.) та ін. – Харків : Вид-во Харків.ДУ харчування та торгівлі. – 2009. – Вип. 2(10). – 694. – С. 218-223.